

Állatasszisztált foglalkozások a Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Tagintézményében a 2015/2016-os és a 2016/2017-es tanévben

KÁHLESZNÉ KRÉMER ILDIKÓ

gyógypedagógus, a Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményének vezetője

A szentlőrinci sajátos nevelési igényű tanulók számára az elmúlt két tanévben állatasszisztált foglalkozásokat tartottunk, amelyek során héja, ló, kutya bevonásával tanultak a gyermekek. Tapasztalataink szerint az állatok jelentősen segítették a tanulási folyamatokat, s kedvező hatásuk a gyermekek személyiségfejlődésében is megmutatkozott. Az eredmények alapján az elkövetkező tanévekben heti rendszerességgel kívánunk állatasszisztált tevékenységekkel támogatott tanítási órákat szervezni tanulóink számára.

Kulcsszavak: SNI-tanulók, állatasszisztált foglalkozások, héja, ló, kutya, kognitív képességek, személyiségfejlődés, társaskapcsolatok változása

A 2015/2016 tanévben megvalósult állatasszisztált foglalkozások

Az első foglalkozásra 2015. szeptember 30-án került sor a Szigetvári Vár területén. A foglalkozást Kaczagány Rita végzős gyógypedagógus hallgató tartotta. Témája a végvári vitézek korának, életének felelevenítése volt.

A helyszín maga, Rita és Lebedy János várkapitány korhű ruhája megfelelő motivációs bázist szolgáltatott a foglalkozáson részt vevő 43 tanulásban és értelmileg akadályozott tanulóink számára. A téma élményszerű feldolgozásában nagy szerepet kaptak a segítségül hívott állatok.

A gyerekek érdeklődésének felkeltését, annak fenntartását segítette Hajna, a fiatal galambász héja. A gyerekek testközelből megtapasztalhatták a fenséges ragadozó madár jelenlétét, megfigyelhették küllemét, viselkedését. Rita párhuzamot vont a madár fegyelmezett viselkedése és a tanulók tanórai figyelmes magatartása között. Ez jó például szolgált az esetlegesen figyelmüket vesztők számára. Így a figyelemtartás a foglalkozás során mindvégig biztosított volt annak ellenére, hogy tanulóink 1–8. . évfolyamig valamennyien jelen

voltak. A madár jelenléte a gyerekek érzelmeit is megmozgatta emocionális csatornáikra is hatva, hisz a madár tekintélyt parancsoló megjelenése tisztelettel kevert csodálatot váltott ki sokukból. A foglalkozáson Hajna a már említett azonnali hatásokon túl hosszabb távra is hatással volt tanulóinkra. A rendhagyó óra után hónapokkal is emlegetik a madarat, felidéznek azokat a tulajdonságait, amelyeket megtapasztaltak, beszélnek a belőlük kiváltott érzelmekről, a kisebbek rajzaikban jelenítik meg, a nagyobbak utánaolvastak a madarakkal, héjakkal kapcsolatos információknak.

A foglalkozáson Rita két – már gyerekekhez szokott lova is szerepet kapott. A gyerekek lóháton ülve megtapasztalhatták, milyen lehetett a korabeli emberek közlekedése, csatában való mozgása. Az élményszerzés mindannyiuk számára pozitív volt. Ezen túlmenően a lovon ülve fejlődött egyensúlyérzékelésük, ritmusérzésük, érzelmi-akarati csatornáik is bekapcsolódtak a tevékenységbe, hisz az állaton ülve, azzal együtt mozogva, olyan érzelmi töltetet kaptak, amely fejlesztette emocionálisan és mentálisan is tanulóinkat. A lovon való mozgás élménye is hosszú távon elraktározódott gyerekeinkben. Sokszor emlegetik, illetve mi,

gyógypedagógusok is vissza tudunk utalni a megtapasztalt élményekre más tanóráinkon, foglalkozásainkon.

A második foglalkozásra 2015. november 18-án iskolánk udvarán került sor. Kaczagány Rita újra a teljes tanulóközösséget célozta meg foglalkozásán, jelen volt minden tanuló 1–8. évfolyamig. A foglalkozásra ezúttal Hajnát, a galambász héját hozta magával.

Tanulóink már régi jó ismerősként várták és fogadták a madarat és Ritát is. Örömmel és szeretettel vették körül őket. Rögtön tapasztalható volt az az érzelmi kötődés, és az az érdeklődés, amellyel odafordultak az állat felé. Ritát is jól ismerve kérdéseikkel halmozták el a madárról. A kisebbek egyszerűbb dolgok felől érdeklődtek: Mit eszik? Meggyógyult-e már? stb., a nagyobbak viszont már strukturáltabb kérdéseket is feltettek, érdekelte őket, hogy a vadon élő héják milyen életmódot folytatnak stb.

A kérdések megválaszolása után Rita nagyon szemléletesen, egyszerűen és természetesen beszélt arról, hogy mi fog történni, milyen feladatokat fog végrehajtani Hajnával. Külön hangsúlyt fektetett arra, hogy elmagyarázza a gyerekeknek a madár jó feladatvégzését hogyan, mivel és miért fogja jutalmazni. Párhuzamot vont a madár feladatvégzése, jutalmazása és a gyerekek iskolai feladat végrehajtása, értékelése között. A gyerekek ezt nagyon jól megértették, teljesen képesek voltak azonosulni az elhangzottakkal.

A természetismereti, biológiai, történelmi ismeretek átadásán túl mindkét foglalkozás közösségi élményt is nyújtott tanulóink számára. Nagy örömmel beszélnek azóta is az együtt megélt élményekről. Személyiségük alakulására is hatott, hisz az állatok megértése, tisztelete, szeretete megkérdőjelezhetetlen alap lett számukra a személyes tapasztalat és a szeretetteljes megtapasztaltatás által.

Az, hogy ki, mit látott, értett meg, jegyzett meg az elhangzottakból az egyrészt életkoruk, másrészt mentális képességeik függvénye is, de mindenképpen kijelenthető, hogy egy állat jelenléte az oktatási, nevelési folyamatban akkora pluszt ad a szemléltetés, a módszertani sokszínűség, az élményalapú oktatás,

az érzelmi nevelés terén, ami e nélkül sokkal nehezebben és hosszabb időn keresztül lenne csak elérhető. Hisz az élményszerűség és az állat jelenléte olyan érzelmi csatornákat nyit ki, amelyeket használva nem csak kognitív oldalról, hanem emocionális oldalról is eljuthatunk a gyermeki személyiséghez, hozzájárulva annak fejlődéséhez.

A 2015/2016 tanévben megvalósult állatasszisztált foglalkozások

További foglalkozások, tanórák megtartása is zajlott a 2015/2016-os tanévben állatasszisztált módszerek felhasználásával. Az 1–2. évfolyamon tanuló tanulásban és értelmileg akadályozott gyerekeink magyar nyelv és irodalom tanóráin több alkalommal segítette a munkát Kaczagány Rita Mázli nevű mudi kutyájával. Ilyenkor zárt térben, a tanterem szokásos keretein belül alkalmaztuk a kutyaterápia előnyeit. Mázli jelenléte megsokszorozta a gyerekek figyelmének terjedelmét, idejét, tartósságát egyaránt. Ez a megállapítás igaz a hiperaktív-figyelemzavart mutató tanulókra és a nehezen motiválható, passzív gyerekekre egyaránt. Minden tanuló aktívan, fegyelmezetten, jó kedvűen, így eredményesen tevékenykedett a tanórákon, az ismeretek elsajátítása mély és tartós volt. A kutya érintésének, jutalmazásának lehetősége olyan motiváló erőként volt jelen a tanórák minden percében, ami nagyban segítette a gyerekeket a tanulási folyamatban, emellett fejlesztette szabálytudatukat, szabálytartásukat, kommunikációs képességeiket, empátiás készségüket is. Nem elhanyagolható előnye az állatasszisztált módszer alkalmazásának hatása a pozitív kedélyállapot fenntartására, a terhelhetőség fokozására.

A 2016/2017-es tanévtől heti két órában a rehabilitációs-rehabilitációs órakeret terhére állatasszisztált foglalkozások zajlanak iskolánkban. Az első félév fő célkitűzése az volt, hogy a tanulócsoportokban a tanórákon asszisztálva alkalmazzuk Mázlit és Kaczagány Rita gyógypedagógus szaktudását. A tanórákat tartó gyógypedagógusok és Rita szakszerű együttműködése által Mázli jelenléte a motivációt és a módszertani változatosságot szolgálta. Az el-

telt félévben iskolánk megszokott, ugyanakkor nagyon várt eseményévé váltak ezek a foglalkozások. A gyerekek a kezdeti spontán érdeklődési fázison túl vannak és így is biztossággal kijelenthető, hogy a terápiás állat bevonása az oktatási-nevelési folyamatban továbbra is kifejti jótékony hatását az irányított tartós figyelem, a motiváció fenntartása, a szemléltetés és az érzelmi nevelés tekintetében is.

További terveink a tanév második felében, hogy a foglalkozásokat Rita és a foglalkozásra behozott állat (kutya, görény, madár stb.) önállóan, külön teremben egy körvonalai-ban meghatározott egyénre szabott tematika, egyéni fejlesztési terv alapján valósítsa meg.

Kapcsolat a Bársony és „Handicap” Közhasznú Alapítvánnyal

Az Alapítvány 2008-ban alakult Szigetváron, s céljai között szerepelt a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek lovagoltatása. Az alapítók fontosnak tartották, hogy munkájukat szakszerűen, magas színvonalon valósíthassák meg. Ezt az is biztosíthatta számukra, hogy Götzné Venicz Henrietta gyógypedagógus vállalt lovagoltatást fogyatékos gyermekek számára. Az alapítók egyike, Kaczagány Rita pedig éppen azért kezdte meg gyógypedagógusi tanulmányait – amelyet az idők során sikeresen be is fejezett –, hogy szakszerű segítségnyújtásuk folyamatosan biztosítható legyen minden rászoruló részére. Az Alapítvány a lovakon túl számos más állattal is foglalkozik. Kisállatok,

madarak is oltalmuk alatt állnak – rendre befogadnak sérült, gazdátlan állatokat. Amikor az állatok alkalmassá válnak humán kapcsolatokra, rendre együtt dolgoznak velük állatasszisztált programjaikon.

Így természetes kapcsolat alakult ki az Iskola és az Alapítvány között. Ennek eredményeként az Iskola tanulói rendszeresen találkozhatnak állatokkal, s olyan foglalkozásokon vehetnek részt, amelyek célja ismereteik bővítése, a Természetismeret tárgy autentikus, élményszerű tolmácsolása.

Az Alapítvánnyal kialakult együttműködés lehetővé teszi, hogy az osztálytanító és az alapítványi munkatárs kettős óra-, illetve foglalkozásvezetésével tanulóink differenciált képet kaphassanak az adott tananyagról. Továbbá azt a lehetőséget is biztosítja az Alapítvány, hogy a Szigetvári Vár területén tartsunk meg foglalkozásokat, amelyek így már a tanulók történelmi, néprajzi ismereteit is gazdagíthatja.

Azt is megtapasztalhattuk az évek során, hogy tanulóink figyelemtartása hosszabb időtartamú, ha állatokkal segített egy-egy tanóra, foglalkozás. Érdeklődésüket könnyebb fenntartani, motivációik gazdagodnak az állatok jelenlétében.

Úgy tűnik, a tanítás világa jelentősen gazdagodott az állatasszisztált foglalkozásokkal – így reméljük, azok a jövőben is folytatódnak.

Webográfia

<http://barsonyalap.hu/>

Animal assisted therapy at 'Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Tagintézménye' in the academic year 2015/2016 and 2016/2017

In the last two years, we have educated children with special needs in animal assisted classes. According to our experience, children were happy to learn with animals, the benefits of the presence of animals can be seen and also measured. The success of this model inspire us to continue these classes in the upcoming school year, possibly made on weekly basis.

Keywords: children with special needs, animal assisted pedagogy, hawk, horse, dog

Káhlészné Krémer Ildikó (2017): Állatasszisztált foglalkozások a Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Tagintézményében a 2015/2016-os és a 2016/2017-es tanévben. *Gyermeknevelés*, 5. 2. sz., 53–55.